

TRT Repertuarında Yer Alan Bozlakların İncelenmesi

Analysis of Bozlaks in TRT Repertoire

Güneş Yılmaz^{1*}

Mahir Mak²

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri, Sakarya, Türkiye,
gunes.yilmaz2@ogr.sakarya.edu.tr

² Sakarya Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Çalgı Eğitimi Bölümü, Sakarya, Türkiye,
mahirmak@sakarya.edu.tr

*Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Geliş Tarihi/Received: 26.08.2024
Kabul Tarihi/Accepted: 30.09.2024
Yayımlanma Tarihi/ Available Online:
12.11.2024

Öz: Orta Anadolu Bölgesi bozlaklar, sürmeliler ve halayları ile Türk halk müziğine çok sayıda eser kazandıran ve sanatçı yetiştiren iller bölgesidir. Bir uzun hava türü olan bozlakların; Yörük, Türkmen ve Avşar oymakları için keder, ayrılık, seveda, göç ve gurbet gibi acılarını ifade ettikleri, aktardıkları bir anlatım aracı olmuştur. Bozlak şiirlerinin Dadaloğlu, Karacaoğlu, Pir Sultan Abdal, Âşık Said ve diğer âşıklara ait olduğu, bunun yanında kendi sözlerini de söyledikleri görülmektedir. Bu çalışma ile TRT Repertuarında kayıt altına alınmış bozlaklar makam dizisi, yöre, kaynak kişi, işlenen konu, başlangıç sözcüğü ve hece ölçüsü özellikleri incelenip tasnif edilmiştir. Böylelikle, bozlakların yöre, kaynak, söz ve ezgi yapılarının genel bir haritası oluşturulmuştur. Yapılan incelemelerde; Repertükül WEB Sitesi'nde yayınlanmakta olan 188 adet bozlaktan; makam dizisi bilgisi verilmeyen 35 adet eserin, 11 tanesinin ses kayıtlarına ulaşılmış, makam dizisi tespiti yapılmış ve toplam 164 eserin makam dizisi bilgisi verilmiştir. "Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur" eserinin 911 ve 1050 repertuar sıra numarası ile 2 kere kayıt edilmiş olması sebebiyle, bulgulara 2 adet eser şeklinde dahil edilmiştir. Ayrıca yöre bilgisi bulunmayan 1 adet eser ve kaynak kişi bilgisi bulunmayan 1 adet eser tespit edilmiştir. Bozlakların çoğunlukta kürdi makam dizisine benzer dizide, tiz seslerden başlayarak, karar sesine inilen bir seyir yapısı ile icra edildiği görülmektedir. Ayrıca 14 farklı makam dizisi bilgisine ulaşılmıştır. Bu türü kişisel tavırları ile temsil etmiş ve kaynak kişi olarak gösterilen önemli ustaların Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş'ın olduğu; Kırşehir ve Kırıkkale'nin önemli bozlak merkezleri olduğu, büyük çoğunluğunun koşma tarzında, keder konulu şiirlerden icra edildiği genel kanılar ve bulgular arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Müziği, Orta Anadolu, Bozlak, Abdal Müzik Kültürü

Abstract: Central Anatolia, with its bozlaks, sürmelis and halays, is a region that has contributed numerous works and produced many artists for Turkish folk music. Bozlaks, a type of "uzun hava" (free rhythm), have served as an expressive medium for the Yörük, Türkmen and Avşar tribes to convey their sorrows related to grief, separation, love, migration and exile. The poetry of bozlaks often belongs to folk poets such as Dadaloğlu, Karacaoğlu, Pir Sultan Abdal, Âşık Said and others, while also including their own words. In this study, the bozlaks registered in the TRT repertoire have been examined and classified according to characteristics such as makam (musical mode), region, source person, theme, initial word, and syllabic meter. This has resulted in a general map of the lyrical and melodic structures of bozlaks based on region and source. In the examinations made, it was found that out of the 35 works without makam information on the Repertükül WEB site, 11 were identified through their audio recordings, and makam information was provided for a total of 164 works. The work "Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur" has been recorded twice under the repertoire number 911 and 1050, and has been included in the findings as two pieces. Furthermore, one work without regional information and one work with no source information have been identified. It is seen that the bozlaks are mostly performed in a sequence similar to the Kürdi makam sequence, with a progression structure starting from the high tones and descending to the decision tone. Furthermore, 14 different makam information were obtained. Among the general opinions and findings are: Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali and Neşet Ertaş are the important masters who represented this genre with their personal attitudes and were shown as resource persons; Kırşehir and Kırıkkale are important bozlak centers; the majority of poems about grief are performed in the running style.

Keywords: Turkish Folk Music, Central Anatolia, Bozlak, Abdal Music Culture

Extended Abstract

The Central Anatolia Region is known for contributing many works to Turkish folk music through its bozlak, sürmeli, and halay traditions and for raising many artists. Research indicates that bozlak serves as a form of expression and narrative for the Yörük, Türkmen, and Aşağ tribes residing in the Toros Mountains of Southern Anatolia. Central Anatolia, which has a rich culture, has been a fertile area for production and life, especially for communities like the Abdals, who are intertwined with art and adhere to their traditions. The Abdals have carried their unique forms of expression, values, and original arts to the present day. Under various names, these communities have spread their art across Anatolia, practicing it with a sense of peace, unity, and justice.

Bozlak, which we analyzed in this research, is a type of “uzun hava” (free rhythm) that is widely sung in a wide area including Central Anatolia, the western part of Eastern Anatolia, the eastern part of Western Anatolia and Çukurova. It is also one of the genres of Turkish folk music with examples in almost every subject (Demir, 2013, s. 112). Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali and Neşet Ertaş are important masters who represent this genre with their personal styles in the Central Anatolian style.

In the Turkish folk music repertoire records accessible through the Repertükül Web site, information on 188 bozlak genres and works are published under the title of “uzun hava”. Based on this information, a classification of bozlaks was made by examining their makam diversity, source classification according to regions and thematic aspects. On the Repertükül WEB site, where we have access to Turkish folk music repertoire records and which is used by almost everyone who performs Turkish folk music, 188 Bozlak types and work information are published under the title of “uzun hava”. Information on 6 of the non-repertoire records is given. The name, region, makam and source person information of the works to be used in this classification have been arranged with reference to the Repertükül WEB site. Makam information, initial words, theme and syllabic meter have been confirmed and added.

No classification study related to the bozlak recordings in the TRT Turkish folk music repertoire has been found in the literature. Therefore, it is deemed important for the culture and music science to classify the bozlak based on makam, region, initial words, theme, syllabic meter, and source person information, contributing to the literature. Alongside the main question, "What are the general characteristics of Turkish folk music bozlak?" the study also seeks answers to sub-questions such as: What is the Central Anatolian Turkish folk music culture? What is bozlak? What is the melodic structure of bozlak? How are the bozlaks categorized based on region, makam, initial words, theme, syllabic meter, and source person? The melodies and lyrics of the bozlaks included in the study were analyzed, and region and source information were verified with expert opinions. In this study, where the document analysis method was used to collect information, available audio recording samples were listened to, and transcriptions were analyzed. The study utilized the Repertükül site as a reference within the limits of the study, allowing readers to access the TRT bozlak repertoire.

The study sample comprises 188 types of bozlak published on the Repertükül WEB site. In the examinations made, it was found that out of the 35 works without makam information on the Repertükül WEB site, 11 were identified through their audio recordings, and makam information was provided for a total of 164 works. The audio or video recordings of 24 works could not be accessed. The work “Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur” (Winds are Strong in Foreign Lands) was recorded twice under the repertoire numbers 911 and 1050, so the findings included it as two separate works. Additionally, one work without regional information and one without source person information were identified. Accordingly, the most frequently used makam scale in bozlak was identified as Kürdi with 53 instances. Muhayyerkürdi was used 44 times and hicaz 16 times, making it the most frequently used makam. The region where the most bozlaks were recorded was Kırşehir with 85 samples. It was determined that the most frequently used makams in Kırşehir were muhayyerkürdi with 19 samples, Kürdi with 18 samples, karciğar with 7 samples and hicaz with 7 samples. In 43 bozlak samples, it was seen that the word

“Aman” was the most frequently used beginning word. The most common theme in bozlaks was sadness with 59 examples. The themes of separation with 32 examples, death with 31 examples and love with 25 examples were also frequently encountered. It was determined that the most frequently used verse form in Bozlaks was the runma type with a syllabic meter of 11 with 151 examples. Neşet Ertaş was identified as the most important source person for Bozlak with 22 works, 5 of which are in the modes of hicaz and curdi. Muharrem Ertaş with 21 works, Hacı Taşan with 15 works and Çekiç Ali with 12 works are among the other important source persons for Bozlak.

1. Giriş

Orta Anadolu Bölgesi'nin bozlaklar, sürmeliler ve halayları ile Türk halk müziğine çok sayıda eser kazandıran ve sanatçı yetiştiren iller bölgesi olduğu görülmüştür. Orta Anadolu; zengin kültürü ile Abdallar gibi sanatla iç içe olan ve geleneklerine bağlı topluluklar için verimli bir üretim ve yaşam alanı olmuştur. Abdallar kendilerine özgü ifade biçimleri, yarattıkları ve yaşattıkları değerler ile özgün sanatlarını günümüze taşımışlardır. Anadolu'nun her tarafına farklı isimlerle yayılan bu topluluk insan, barış, birlik ve adalet duygusuyla sanatlarını icra etmişlerdir.

Araştırma kapsamında incelediğimiz bozlak, “Orta Anadolu, Doğu Anadolu'nun batısı ile Batı Anadolu'nun doğu kesimi ve Çukurova'nın bulunduğu geniş bir alanda yaygın olarak okunan bir uzun hava (serbest ritimli) türüdür. Bunun yanı sıra, hemen her konuda örneği olan Türk halk müziği türlerindedir” (Demir, 2013, s. 112). Bu türü Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş'ın Orta Anadolu üslubunda kişisel tavırları ile temsil etmiş önemli ustalar olduğu görülmektedir. TRT Türk halk müziği güncel repertuarı ile karşılaştırdığımız Repertükül WEB sitesinde¹; 188 bozlak türü ve eser bilgisi yayınlanmaktadır. Repertuar dışı kayıtlardan 6 tanesinin bilgisi verilmektedir. Bu bilgiler ışığında bozlakta kullanılan makam dizisi çeşitliliği, yöre, kaynak kişi sınıflamasının yanı sıra; başlangıç sözcüğü, hece ölçüsü ve konusu bakımından da incelenerek bozlakların bir tasnifi yapılmıştır. Bu tasnifte kullanılacak eserlerin ismi, yöresi, kullanılan makam dizisi ve kaynak kişi bilgileri Repertükül WEB sitesi referans alınarak düzenlenmiştir. Makam dizisi bilgileri, başlangıç sözcüğü, konu ve hece ölçüsü birimleri teyit edilerek dahil edilmiştir.

TRT Türk halk müziği repertuarında kayıtlı bozlaklar ile ilgili bir tasnif çalışmasına literatürde rastlanmamaktadır. Literatüre katkı sağlanması amacıyla bozlakların icra edildiği makam dizisi, yöre, başlangıç sözcüğü, konu, hece ölçüsü ve kaynak kişi bilgileriyle tasniflenmesi kültür ve müzik bilimi açısından önemli görülmüştür. Türk halk müziği bozlaklarının genel özellikleri nelerdir? Ana sorusunun yanı sıra; Orta Anadolu Türk halk müzik kültürü nedir? Bozlak nedir? Bozlakların ezgisel yapısı nedir? Bozlakların derlendiği yöre, kullandığı makam dizisi, başlangıç sözü, teması, hece ölçüsü ve kaynak kişi tasnifi nasıldır? Alt sorularına cevap aranmıştır. Nitel bir araştırma olan çalışmada, çalışmaya dahil edilen bozlakların ezgi ve söz yapıları analiz edilmiş; yöre ve kaynak bilgileri alan uzmanları görüşleri alınarak teyit edilmiştir. Doküman analiz yöntemiyle bilgilerin toplandığı çalışma içerisinde, erişilebilen ses kayıt örnekleri dinlenmiş ve transkripsiyonu yapılmış olanlar incelenmiştir. Türk halk müziği repertuarının referans alındığı çalışma sınırı içinde², okuyucu da çalışmaya konu olan TRT bozlak repertuarına erişebilsin diye Repertükül sitesi kullanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini Repertükül WEB Sitesi'nde yayınlanan 188 Bozlak türü oluşturmaktadır. Yapılan incelemelerde; Repertükül WEB Sitesi'nde makam dizisi bilgisi verilmeyen 35 adet eserin, 11 tanesinin ses kayıtlarına ulaşılmış, makam dizisi tespiti yapılmış ve toplam 164 eserin icra edildiği

¹ TRT Repertuarı muhtelif aralıklarla güncellenmektedir. Bu güncellemelere ait son kayıtlara elektronik bir özel arşiv üzerinden erişilmiştir. Resmi repertuar kayıtlarının karşılaştırılıp teyit edildiği ilgili WEB sitesine <https://www.repertukul.com/> adresinden erişilebilir (10.07.2024).

² TRT Türk halk müziği repertuarının güncel olanı, ilgili kurumdan CD halinde temin edilmiştir. Repertükül ile TRT güncel resmi arşivi örtüşmektedir.

makam dizisi bilgisi verilmiştir. 24 adet eserin ses ya da görüntü kaydına ulaşılamamıştır. “Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur” eserinin 911 ve 1050 repertuar sıra numarası ile 2 kere kaydedilmiş olması sebebiyle, bulgulara 2 adet eser şeklinde dahil edilmiştir. Ayrıca yöre bilgisi bulunmayan 1 adet eser ve kaynak kişi bilgisi bulunmayan 1 adet eser tespit edilmiştir. Bu bilgiler ile bozlaklarda en fazla kullanılan makam dizisinin kürdi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 14 farklı makam dizisi bilgisine ulaşılmıştır. Bozlakların en çok kayıtlı olduğu yörenin Kırşehir olduğu ve Kırşehir’de en çok kullanılan makam dizisinin muhayyerkürdi olduğu tespit edilmiştir. Bozlaklara en çok Neşet Ertaş’ın kaynak kişilik ettiği tespit edilmiştir. Bozlakların sözel yapısı incelendiğinde ise; en çok kullanılan başlangıç sözcüğünün “Aman”, en çok kullanılan temanın keder ve ağırlıklı olarak 11’li hece ölçüsüyle koşma türünde şiirler yazıldığı tespit yapılmıştır.

2. Orta Anadolu Türk Halk Müziği Kültürü

Orta Anadolu Bölgesi Türk halk müziğine çok sayıda eser vermiş ve sanatçı yetiştirmiş bir bölgedir.

Özellikle Ankara, Kırşehir, Nevşehir, Yozgat ve Konya gibi iller yöre üslubu bakımından önemli illerdir. Bozlakların, sürmelilerin ve halayların en yoğun olduğu iller bu bölgededir. Ancak özellikle Ankara’da zeybek türüne de rastlanmaktadır. Hemen hemen her usulde ve geniş ses aralığında eserler icra edilirken, toplu çalma ve söyleme geleneğinin, Çankırı yaren sohbetlerinde, Kırşehir ve Ankara ahi ve seğmen kuruluşlarının toplantılarında müzik icrası önemli bir yer tutmaktadır. Bölgede Konya ili kendine has bağlama çalma biçimi ile önemli bir üsluba sahiptir. Uzun hava türüne ise Konya’da fazla rastlanmaz. Nadiren görülen halayların ise Cihanbeyli tarafından geldiği söylenmektedir (Eroğlu, 2017, s. 524).

Orta Anadolu Bölgesi’nde Türk halk müziği geleneğinin yanı sıra halk oyunları da önemli bir yere sahiptir.

Bu oyunlar genellikle müzikle iç içe oynanır ve yöresel enstrümanlarla eşlik edilir. Halk oyunları, bölgenin müzik kültürünü zenginleştiren unsurlardan biridir. Orta Anadolu; köklü tarihi, zengin kültürü ve çeşitlilik içeren sosyal yapısı ile Abdallar gibi sanatla iç içe olan ve geleneklerine bağlı topluluklar için verimli bir üretim ve yaşam alanı olmuştur (Parlak, 2013, s. 210).

“Türkmenlerin, yoğun olarak yaşadıkları bölgelere yerleşen Abdalların, Dede Korkut ile Hoca Ahmed Yesevi dönemi halk geleneğinin de sürdürücüleri oldukları söylenebilir. Nitekim genel bir kabulde, Dede Korkut, Kopuzlu Veli uluların atası olarak görüldüğü gibi, elinde kopuz taşıyan kimseler de “Dede Korkut hürmetine” saygı görür olmuştur.” (Yılmaz, 2008, s. 18).

“Kırşehir yöresi bilinen en eski Türkmen yerleşim bölgesidir. Kadim kültürel birikimin bir sonucu olarak; Türk folkloru içerisinde Kırşehir yöresi müzikleri büyük önem teşkil etmekle beraber, büyük bozlak ustası ozan Muharrem Ertaş’ın da bu yöreden çıkması dikkatleri üzerine çekmiştir” (Çelik & Eroğlu, 2019, s. 193).

Anadolu halk müziğinin çok kültürlü olması yanında, Kırşehir yöresi halk müziği kültürünün Alevi ve Türkmen kültürlerinin birleşimiyle oluştuğu görülür. Yâni, Hacı Bektaş-ı Veli’den Koyun Abdal’a doğru uzanan bu halk müziği kültürü, köy ve kent, yerleşik ve göçebe, sözlü ve yazılı kültürlerin bir araya gelmesi, ayrıca birlikte yaşamayı düzenleyen Ahiliğin merkezinin Kırşehir olması sonucunda çok kültürlü bir yapıda ortaya çıkmıştır. (Yöre, 2012, s. 567).

“Orta Anadolu bölgesinde Kırşehir ve çevresine yerleşen Abdallar, Kırşehir’in merkezi, Kaman, Çiçekdağı, Keskin, Hacıbektaş ve Kümbet kültür ve gelenek mirasını devam ettirebilmeleri için; İç Anadolu’da yaşamlarını sürdürdükleri söylenebilir” (Betik, 2021, s. 13). Bu kültür;

Yunus’tan Âşık Paşa’ya, Pir Sultan’dan Karacaoğlan’a, Âşık Ömer’den Köroğlu’na, Dadaloğlu’ndan Toklumenli Âşık Sait’e, Âşık Sülük Hüseyin’e kadar ulaşmıştır. Toklumenli Âşık Sait, Küçükavaklı Âşık Hüseyin gibi saz çalmasını bilmeyen fakat iyi şiir yazar şairler, zamanla

yazdıkları şiirlerini saz çalan şairlere intikal ettirmişlerdir. Nitekim Kırşehir Abdalları aşiret yaşamında içli dışlı oldukları Toklumenli Âşık Sait gibi şairlerin şiirlerini sazlarıyla bugünlere taşımışlardır (Yılmaz, 2008, s. 20).

Bu kültür zenginliğinin bir kolu kitaba, yazıya, kültüre dayalı geleneğin bir uzantısı olarak peşrevler, divanlar, semailer ve koşmalardan oluşuyor; diğer bir kolu ise kalabalık Türkmen aşiretlerinin asırlar öncesine ait saz ve söz kültürlerinin, Anadolu şartlarındaki ifadesi olan Aydest Bozlakları, Türkmaniler, Halaylar ve oyun havalarından oluşuyor. Bu alanın en orijinal damarlarından birini hiç şüphesiz yöre müziğine damgasını vuran, 'Orta Anadolu Türkmen/Abdal müziği' teşkil etmektedir (Tokel, 2004, s. 15).

Orta Anadolu'nun Kırşehir, Yozgat, Kırıkkale gibi daha kuzeyinde kümelenmiş Türkmen-Abdal aşiretine has tür ve icra tarzlarındaki ortaklıklar bütününün, kendi içinde bir üslûp oluşturduğu söylenebilir. Buradan hareketle bu üslûpta icra yapan Türkmen-Abdal sanatçıların öncüleri: Muharrem Ertaş, Hacı Taşan, Çekiç Ali ve Neşet Ertaş'ın bireysel icra tavırları, Orta Anadolu Türkmen-Abdallarına dair genel bir icra üslûbunu oluşturmaktadır. Bahsi geçen aktörler özelindeki "yorum" anlayışı, Orta Anadolu Türkmen-Abdallarına özgü bir üslûp ve kişisel tavırla oluşan sunuş biçimi şeklinde ifade edilebilir (Uslu, 2023, s. 1742).

Bozlak ve türkü geleneğinin yaşatılmasında düğünlerin oldukça önemli bir yeri vardır. "Düğünlerde ilk fasıl ince sazlarla başlar, fasıldan önce divan sazi ve keman eşliğinde göç, iskân, savaş, gurbet gibi ağır bozlak havaları söylenir, sonra davetlilerin istedikleri türkülere sıra gelirdi" (Yılmaz, 2008, s. 61). Düğünlerin Abdallar için önemi çok küçük yaşta ustalarından öğrendikleri sanatlarını artık uygulama, kendini gösterme ve para kazanma yolunda ilerlemeleridir.

Orta Anadolu bölgesi halk müziğinde temelde uzun saplı bağlama ve diğer bağlama çeşitlerinin (divan, bağlama, tambura ve cura) kullanıldığı ve yörede yaygın olan kemanın da boyunda, omuzda ve diz üzerinde çalındığı görülür. Üflemeli çalgılardan kaba zurna, dilli ve dilsiz kaval; vurmali çalgılardan, davul, def, kaşık, parmak zili ve zilli maşanın; ayrıca yörede gırnata adı verilen klarnet ile ud ve cümbüşün de kullanıldığı, keman, bağlama, def veya dümbeleğin birlikte çalınmasına ince saz denildiği belirlenmiştir (Yöre, 2012, s. 575).

Yöre müzik kültürüne bakıldığında, bazı geleneksel sazların da bu alanlara ait müzik kültürü içinde farklı bir icra ve tavırla çalındığını görürüz.

Muharrem Ertaş'ın sürekli, Hacı Taşan'ın zaman zaman boş alt teli (la perdesi) karar sesi kabul eden icra şekli yerine; Çekiç Ali "re üzeri" icrayı kabul etmiştir. Neşet Ertaş'ın da bu tarzı benimsemesi ile "bozuk düzen bağlama" da (la-re-sol) "re üzeri" icra büyük bir yaygınlık kazandı (Tokel, 2004, s. 117).

3. Bozlak

Bozlaklar için öncelikli olarak ait olduğu alana bakmak gerekir.

Bozlaklar, Türk milletinin asırlar boyu yaşamış olduğu ve yaşamaya devam ettiği dini, coğrafi, edebi, sosyal ve kültürel olayların etkileri sonucunda büyük bir olasılıkla Asya'da doğmuş, Türk göçleri ile Anadolu'ya gelmiş burada yayılmış ve özellikle Orta Anadolu'nun çeşitli yörelerinde güçlü bir kişilik kazanarak geniş insan kitlelerinin ortak zevki olmuştur. Başta Türkmenler olmak üzere bazı Türk boyları arasında doğan bu köklü gelenek, daha sonraları özellikle, tarihin çeşitli dönemlerinde, Doğu Türkistan, Afganistan, İran ve Türkiye sınırlarında rastlanır. Kelime anlamı yer yer "veli, sofı, derviş, meczup, divane, vd." olan Abdal'lar tarafından hayatlarının önemli bir parçası olarak yaşatılmış ve günümüze kadar getirilmiştir." (Şen & Aksu, 1999, s. 107).

Bozlaklar özellikle Türkmen boylarının yaşadıkları isyanlar, gurbetler, sevdalar, ölüm gibi kederli konuları işleyen gelenekselleşmiş bir icra türü olmuştur. Bu gelenek Orta Anadolu Abdalların

yaşadıkları bölgelerde günümüze kadar devam ettirilmiştir. Bozlak Kırşehir ve Kırıkkale yöreleri başta olmak üzere, Adana, Aksaray, Ankara, Çankırı, Çorum, Çukurova, Hatay, Kayseri, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Orta Anadolu, Sivas ve Yozgat'ta okunan bir uzun hava (serbest ritimli) türüdür. Erol Parlak (1990) bozlaklar üzerine yaptığı çalışmada, bozlakları şu şekilde isimlendirmiş ve tanımlamıştır:

Teber Ağzı Bozlağı: Orta Anadolu' da özellikle Kırşehir ve Keskin yöresinde bulunan "Abdal" topluluklarının yöredeki diğer bozlaklardan farklı bir üslup özelliği taşıyan bozlaktır. Ölüm, aşk ve sevgi, tabiat, göç, iskân, yiğitlik, öğüt, hapishane gibi duyguları içerir. Aydost Bozlağı: Özlem, sıla, ayrılık, gurbet, dağa seslenme gibi duyguları ele alan bozlaklardır. Zaten Aydost da Ankara dolaylarında bir dağın ismidir. Avşar Bozlağı: Aşiretler arası kavgalar, savaşlar ve zorunlu iskân olaylarında yaşadıkları olayları dile getirmenin yanında aşk, sevgi, ölüm gibi olayları da konu edinir. Cerit Bozlağı: Cerit aşiretinin Suriye Rakka' dan Anadolu' ya göçünü aşiret boylarının özelliklerini ve Cerit kızlarının güzelliklerini anlatır." (Parlak, 1990, s. 8).

Abdal geleneğinin "âşık kalıplarına" bağlı bestecilik ve icracılığı ile "bozlaklar" ve "sosyal tarih anlatısı" olarak kabul edilebilecek "destanlara" dair aktarım zenginliği; "Muharrem Ertaş'ı gerek temsil ettiği form çeşitliliği gerekse de âşıklık geleneğine dair ezgi ve ritim kalıplarını kullanılmasındaki ustalığı açısından, geleneğin adeta son halkası haline getirmektedir" (Güray & Karadeniz, 2019, s. 81).

Başta ustaların ustası Muharrem Ertaş olmak üzere, Hacı Taşan, Çekiç Ali, Neşet Ertaş, Refik Başaran, Bahri Altaş'ın Abdallık geleneğinde önemli bozlak icracıları oldukları görülmektedir. Bir bozlağı Abdalların icra biçimiyle yerel halkın icra biçimi arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle, bazı yörelerde yerel halk kendi okuyuşu için "yerli ağzı" veya "köylü ağzı", Abdalların okuyuşu için ise "Abdal ağzı" veya "Teber ağzı" terimlerini kullanmaktadır (Duygulu, 1997, s. 108-121).

Bozlak icralarında ağız farklılıkları konusundaki bir başka görüş ise; "Kırıkkale-Kırşehir Ağzı bozlaklar, Çorum Ağzı bozlaklar, Niğde-Nevşehir Ağzı bozlaklar, Çukurova Ağzı bozlaklar olmak üzere 4'e ayrılır. Kırıkkale-Kırşehir ağzı bozlaklar, bugün en çok karşılaştığımız bozlaklardır" (Demir, 2011, s. 153). Farklı bir araştırma bulgusu da şu şekildedir; "Abdallar, Türkmen oymaklarında ve Avşarların arasında eskiden beri bulduklarından ve âşıklık geleneğini benimsediklerinden dolayı "Türkmen, Avşar ve Âşık Said Ağzı"nı almışlardır" (Karakaya, 2002, s. 55).

Bozlaklar, geniş bir coğrafi alanda icra edilen, birçok örneği ve farklı söyleniş biçimleri bulunan, Türk halk müziğinin uzun hava türlerinden birisidir. Batıda Ankara'nın doğu ilçeleri, kuzeyde Çorum, Doğuda Sivas'ın batı ilçeleri, Güneyde Adana, Gaziantep ile sınırlı bir harita içerisinde icra edildikleri görülmektedir. Şekil 1'de verilen ses dizisinde yer alan sesler, bozlaklarda sıkça kullanılmıştır. Bununla birlikte diğer makam dizileri de kullanılmaktadır (Demir, 2011, s. 152-153).

Şekil 1

Bozlaklarda Sık Kullanılan Seslerin Yer Aldığı Dizi Örneği

Kaynak: (Demir, 2011)

Araştırmacıların bir kısmı bozlağı Türk sanat müziğinde kürdî dizisi ile eşdeğer gösterirken diğer araştırmacı ve icracılar buna karşı çıkmaktadır. "Bozlağın bir serbest ritimli ezginin adı olduğunu söylemekte ve bir makam adı olarak kullanılamayacağını belirtmektedirler" (Karakaya, 2002, s. 13). Oysa, bir makamı tanımlarken yalnızca dizisini göz önüne almanın eksik kalacağı; seyir özellikleri ve içerisinde gösterilen makam geçkileri ile tanımlanabileceği genel kanılar arasındadır.

Bozlakların genel duyum olarak seyri inici özellik gösterir; tiz seslerden başlanır ve karar sesine inilerek bitirilir. Türk halk müziği repertuarında bakıldığında, bozlakların da diğer repertuar örneklerinin çoğunluğunda olduğu gibi bir makamın dizisi içinde seyrettiği görülmektedir. Nota üzerine aktarılan bozlakların geleneksel icrayı birebir yansıtamadığı görülmektedir. Bozlakların analizi ile ilgili çalışmaların sınırlı olması ve bu türün icrasıyla ilgili yazılı kaynakların yeterli olmaması; bozlakların öğrenilmesi ve icra edilmesi aşamasında, müzikal zenginliğinin tam olarak anlaşılmasına ve geleneksel biçiminden uzak icra edilmesine neden olmaktadır (Yiğitler, 2017, s. 12).

Bozlakların ana eşlik çalgısı olarak kullanılan bağlamaya Abdal düzeni denilen akort düzeni ile alt ve orta teller “LA”, üst tel “SOL” sesine çekilerek icra edildiği görülmektedir³. Bozlak metinlerinde ve icralarında başlangıç sözü olarak “Ah, Aman, Ay dost” gibi hece tamamlayıcı, vurguyu arttıran, icrayı güçlendiren nidalara rastlanmaktadır. Bozlak metinleri büyük çoğunlukla 6+5 ya da 4+4+5 duraklı 11’li hece ölçüsü ile koşma biçimindeki şiirlerden oluşmaktadır. 8’li, 9’lu, 10’lu, 12’li, 13’lü ve 16’lı hece ölçülerine az sayıda rastlanmaktadır.

4. Bozlakların Tasnifi

Türk halk müziği repertuarı kayıtlarına eriştiğimiz Repertükül WEB sitesinde; 188 bozlak türü ve eser bilgisi yayınlanmaktadır. Repertuar dışı kayıtlardan 6 tanesinin bilgisi verilmektedir. Tablo 1’de görüldüğü üzere bu çalışma kapsamında 188 bozlak türünün tasnifi yapılmıştır. Bu tasnifte kullanılacak eserlerin ismi, yöresi, makam dizisi ve kaynak kişi bilgileri Repertükül WEB sitesi referans alınarak düzenlenmiştir. Makam dizisi bilgileri, icraların başlangıç sözü, konu ve hece ölçüsü birimleri teyit edilerek dahil edilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde Repertükül WEB Sitesi’nde, makam dizisi bilgisi verilmeyen 35 adet eserin⁴, 11 tanesinin ses kayıtlarına ulaşılmış, makam dizisi tespiti yapılmış ve toplam 164 eserin makam dizisi bilgisi verilmiştir. 24 adet eserin ses ya da görüntü kaydına ulaşılammış ve makam dizisi birimi belirtilmemiştir. “Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur” eserinin 911 ve 1050 repertuar sıra numarası ile 2 kere kaydedilmiş olması sebebiyle, bulgulara 2 adet eser şeklinde dahil edilmiştir. Ayrıca yöre bilgisi bulunmayan 1 adet eser ve kaynak kişi bilgisi bulunmayan 1 adet eser tespit edilmiştir.

Tablo 1

Bozlakların Tasnifi

Eser İsmi	Yöre	Makam Dizisi	Başlangıç Sözcüğü	Konu	Hece Ölçüsü	Kaynak Kişi
AÇTIM PERDEYİ TURNAYI GÖRDÜM	Kırıkkale- Keskin	Muhayyerkürdi	Aman	Hapishane	10	Hacı Taşan
AĞ ELLERİN SALA SALA GELEN YAR	Kırşehir	Karcıgar Zembeme	Aman	Sevda	11	Neşet Ertaş

³ Bu ses aralığı, Türk müziği eğitim sisteminde kabul edilen ve karar sesin “la” kabul edildiği akort sistemine göre tanımlanmıştır. Bu seslerin gerçek frekansları diya pazona göre değişkenlik gösterebilir.

⁴ İlgili sitede, bozlakların verilen künye bilgilerinde “makamsal dizi” olarak geçmektedir. Bu ifade yerine çalışmamızda “kullanılan/icra edilen makam dizisi” ifadesi kullanılmıştır.

Tablo 1 (Devamı)

AKŞAM OLDU KIRAT YEMEZ YEMENİ Kırat Bozlağı	Orta Anadolu	Karciğar	Aman	Acı	11	Muharrem Ertaş
AKŞAMDAN MI GEÇTİN KAYALIK ÖZÜ	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	Aman	Koçaklama	11	Hacı Taşan
AMAN OL DA KARA GÖZLÜM AMAN OL	Adana-Karaisalı Köyleri	Kürdi	Aman	Sevda	11	Mehmet Durhasan
ANAVARZA'NIN YAZILARI	Çukurova	Kürdi	-	Ölüm	9	Adanalı Hakkı Efendi
ANKARA'DA YEDİK TAZE MEYVAYI	Orta Anadolu	Kürdi	-	Ölüm	11	Şemsi Yastıman
ANKARA'DAN FERMAN GELDİ NEYLEYİM	Orta Toroslar Çukurova	-	-	Ayrılık	11	Mehmet Yağmur
ANLADIM EVVELDEN BÖYLEDİR TAKDİR	Kırşehir	Karciğar Zembeme	Aman	Ayrılık	11	Neşet Ertaş
ARADIM DERDİME ÇARE Mİ BULDUM	Kırşehir	Hicaz	-	Keder	11	Neşet Ertaş
ARKADAŞIM GURBET ELDE VURULDU	Orta Anadolu	Acemkürdi	-	Ölüm	11	Ekrem Çelebi
ARPALAR SARARDI DA GİTTİK YOLMAYA Barak Dağı Bozlağı	Adana-Karaisalı Köyleri	Kürdi	-	Sevda	12	Neşet Damaksız
ASLI'M GİTTİ VATANIMDAN ELİMDEN	Yozgat	Hicaz	-	Keder	11	Erdem İlkaz
AŞAĞIDAN ASLAN PAŞAM GELİYOR Avşar Bozlağı	Orta Anadolu Orta Toroslar	Muhayyerkürdi	-	Koçaklama	11	Mehmet Yağmur
AŞAĞIDAN KALKTI BİR AKÇA GEYİK	Kırşehir	Kürdi	Ey Yar Ey	Sevda	11	Muharrem Ertaş
AŞAĞIDAN YUSUF PAŞAM GELİYOR	Çukurova	Muhayyer	Aydost	Koçaklama	11	Aşık Fikret Ünal
AŞK ATAŞI DÜŞTÜ GARİP GÖNLÜME	Kırşehir	Hicaz	-	Aşk	11	Neşet Ertaş

Tablo 1 (Devamı)

AYAĞINDA PAPUÇ BAŞINDA YAZMA	Çukurova	Muhayyer	-	Güzelleme	11	Aşık Hacı Karakılıç
AYDOS KIRK YILDA BİR KERE UĞRADIM	Orta Anadolu	-	Aydost	Keder	11	Cemile Akkuzu
AZİZİYE'YE GİDEN GELİN	Çukurova	Hicaz	-	Ölüm	8	Aşık İmami
BABINA DA DELİ GÖNÜL BABINA	Kırıkkale-Keskin	Muhayyer	Aman	Keder	11	Hacı Taşan
BAD-I SABAH BİR MEVLAYI SEVERSEN	Kırşehir	Kürdi	-	Sevda	11	Muharrem Ertaş
BAĞREK DAĞI DUMANIN VAR KARIN VAR	Orta Anadolu	Acemkürdi	-	Ayrılık	10	Necati Boran
BAHAR GELİR BOZ BULANIK AKARSIN	Kırşehir	Acemkürdi	-	Sevda	11	Aydın Çekiç
BANA BİR HAL OLDU CUMA GECESİ	Kırşehir	Kürdi	Aman	Ölüm	11	Bahri Altaş
BAŞIM ALIP ÇIKSAM BİR YÜCE DAĞA	Kırşehir	Hicaz	-	Gurbet	11	Neşet Ertaş
BAŞIM ALIP DİYAR DİYAR GİDEYİM	Kırşehir	Kürdi	-	Keder	11	Bahri Altaş
BAŞINDA PARE PARE GARIN VAR SENİN	Kırşehir	Gülizar	Aydost Aman	Keder	12	Çekiç Ali
BAYRAM GELDİ BENİM YARİM KAÇIYOR	Çorum	Hicaz	-	Ayrılık	11	Cafer Kaya
BEN DE GİTTİM BİR GEYİĞİN AVINA	Orta Anadolu	Karçiğar Zemzeme	Aman	Ölüm	11	Kâmil Abaloğlu
BEN GİDİYOM AMANETİM ALLAH'A	Kırşehir Kırıkkale	Hicaz	-	Ayrılık	11	Hacı Taşan
BEN MİYİM DÜNYADA BİR BAHTI KARA	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Bahri Altaş
BEN ÖLÜRSEM GARALARI BAĞLAMA	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	-	Keder	11	Hacı Taşan

Tablo 1 (Devamı)

BEN ÖLÜRSEM KİMLER ÇALAR SAZIMI	Çorum-Alaca Saray	Kürdi	-	Keder	11	Yusuf Akkanat
BENDEN SELAM SÖYLEN MÜRSELOĞLU'NA Avşar Bozlağı	Çukurova	Muhayyer	Ey	Koçaklama	11	Mahmut Taşkaya
BENİM ANNEM YOL ÜSTÜNE GELİRSE	Orta Anadolu	Kürdi	-	Hapishane	11	Refik Başaran
BIRAKTIN YALINIZ GURBET ELLERDE	Kırşehir	Karciğar Zemezme	-	Ayrılık	11	Neşet Ertaş
BİN BİR HAYALINAN DOĞDUM ANAMDAN	Kırşehir	Buselik	Aydost	Keder	11	Neşet Ertaş
BİR ANADAN BU DÜNYAYA GELİNCE	Kırşehir	Gülizar	Aydost	Keder	11	Neşet Ertaş
BİR GÜZEL KIZ GÖRDÜM TUTMUŞ YOLUNU	Kırşehir	Karciğar Zemezme	Aman	Sevda	11	Neşet Ertaş
BİRGÜN ŞU DÜNYADAN YÜKLENİR GÖÇÜM	Kırşehir	Karciğar Zemezme	-	Keder	11	Gazi Özdemir
BİZE GAM ÇEKTİRDİ DE SEHPAYI HİCRAN	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	Aman	Ayrılık	12	Hacı Taşan
BİZİM ELDEN GEÇTİ M'OLA OBALAR	Kırıkkale-Keskin	Muhayyerkürdi	-	Ayrılık	11	Hacı Taşan
BOĞAZINA TAKMIŞ BİR DİZGE HAKIK	Ankara-Çubuk	-	-	Ayrılık	11	Burhan Gökbalp
BU NASIL TALİHTİR BU NASIL KADER	Kırşehir Kırıkkale	Acemkürdi	-	Keder	11	Ekrem Çelebi
BU SABAH AĞARDI DAĞLARIN ÖZÜ	Kırşehir	-	-	Keder	11	Bahri Altaş
BU YIL BU DAĞLARIN KARI ERİMEZ	Kırşehir	Acemkürdi	Aman	Keder	11	Muharrem Ertaş

Tablo 1 (Devamı)

CERİT IRAKKA'DAN SÖKÜN EDİNCE	Kırıkkale-Keskin	Muhayyerkürdi	Aman	Koçaklama	11	Hacı Taşan
COŞKUN BİR SEL GİBİ AKTIM DURULDUM	Orta Anadolu	-	-	Ölüm	11	Necati Boran
ÇAMLIĞINDA ÇEŞMELERİ ÇAĞLIYOR	Yozgat-Boğazlıyan	Kürdi	-	Ölüm	11	Hüseyin Doğan
ÇIKIP ÇIKIP KAYABAŞI GEZMELİ	Orta Anadolu	Gülizar	Aman	Gurbet	11	Adnan Türköz
ÇIKTIKÇA SILAYA GÖZÜMDE YANAR	Nevşehir- Hacıbektaş	Hicaz	-	Gurbet	11	Veli Kangal
ÇIKTIM ÇİÇEK DAĞINA AYGAR GÖRÜNÜR	Kırşehir-Çiçekdağı	Karcıgar	-	Ayrılık	12	Dede Bekar
ÇOBAN KAVALINI DERTLİ ÇALIYO	Kırşehir	Hicaz	-	Ayrılık	11	Neşet Ertaş
ÇOK ZAMAN SABRETTİM TÜKENMEZ DERDİM	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	-	Keder	11	Hacı Taşan
DAĞLAR SENİ DELİK DELİK DELERİM	Orta Toroslar	-	-	Ayrılık	11	Mehmet Yağmur
DAĞLAR SENİN GOYAĞINDA ŞAHİN	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	Aydost Aman	Keder	13	Dede Bekar
DAVRAN KIRAT DAVRAN SİVRİ'YE DAVRAN	Orta Anadolu	Hicaz	-	Gurbet	11	Adnan Türköz
DAVRAN KIRATIM DAVRAN YOKUŞU DAVRAN	Niğde	-	-	Güzelleme	12	Halit Ongan
DERDİMİN ORTAĞI SİNEM BÜLBÜLÜ	Kırıkkale	Kürdi	-	Keder	11	Ekrem Çelebi
DEVEL'OĞLU DERLER GELDİM YANINA	Çankırı	Hüseyini	-	Ayrılık	11	Yusuf Özdemir
DEVREDİP GEZERSİN DAR-I FENAYI	Orta Anadolu	Hüseyini	-	Gurbet	11	Cemile Akkuzu

Tablo 1 (Devamı)

DİNEK DAĞI YENİ GELDİM GURBETTEN Avşar Bozlağı	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aydost	Koçaklama	11	Muharrem Ertaş
DOĞAR YAZ AYLARI ÇİÇEKLER AÇAR	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Çekiç Ali
DOSTLARINAN BOZUK GİTTİ ARAMIZ Avşar Bozlağı	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Koçaklama	11	Çekiç Ali
DOSTUM BENİ NİÇİN ZAR İNCİDİRSİN	Sivas-Şarkışla	Hüseyini	-	Ayrılık	11	Aşık Veysel Şatiroğlu
ELA GÖZLERİNİ SEVDİĞİM DİLBER Öksüz Ali Bozlağı	Çukurova	Muhayyer	-	Sevda	11	Aşık Kul Mustafa Mahmut Taşkaya
ELDE DEĞİL ELEM GELDİ GAZİLER	Çukurova	Muhayyerkürdi	-	Ölüm	11	Aşık Hacı Atılgan
EMİNE'M OTURMUŞ YOLUN ÜSTÜNE	Niğde	-	-	Sevda	11	Halit Ongan
EMİNE'MİN FİSTANI BİRMANDAN	Yozgat-Sorgun	Kürdi	-	Ayrılık	10	Hacı Özkan
ENGİNİNDEN YÜKSEĞİNE ÇIK OTUR	Kırıkkale-Keskin	Karciğar	Aman	Keder	11	Bahri İlhan
ENGİNLİK DEDİĞİN EYİ Bİ ŞEYDİR		Muhayyerkürdi	-	Aşk	11	Yusuf Akkanat
ERKEN DÜŞER ŞEKER DAĞIN GIRCISI	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Ölüm	11	Neşet Ertaş
ESER BAD-I SABAH GÜL YÜZLÜ YARE	Yozgat-Sorgun	Kürdi	-	Keder	11	Hacı Özkan
FADİME'M İNİVERMİŞ GOCAOSMAN'LID AN AŞAĞI Sarı Mehmet'li Havası	Adana-Karaisalı Kırıklı	Kürdi	-	Ayrılık	16	Mehmet Durhasan
GABA DURAKTAN GELİP GEÇERKEN	Nevşehir- Hacıbektaş	-	Aman	Koçaklama	10	Veli Kangal

Tablo 1 (Devamı)

GAM GASAVET ÇEKME DİVANE GÖNLÜM	Çorum	Muhayyerkürdi	Aman	Koçaklama	11	Cafer Kaya
GAM GASAVET KALKMAZ OLDU BAŞIMDAN	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Zekeriya Bozdağ
GAYRİ DAYANAMAM BEN BU HASRETE	Çorum-Alaca	Acemkürdi	-	Ayrılık	11	Ali İhsan Erdoğan
GEL CANANIM BENDEN HEZAR EYLEME	Çorum	Hüseyini	-	Ayrılık	11	Haydar Öztürk
GELELİ GÜLMEDİM BEN BU CİHANA	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aydost Aman	Keder	11	Çekiç Ali
GENE TUTTU ŞU DAĞLARIN BORANI Amik Ağzı	Hatay	Kürdi	Aman	Koçaklama	11	Asım Kuzuluk
GEZDİR AĞAM GEZDİR KIRATI GEZDİR Kırat Bozlağı	Ankara	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Necmettin Palacı
GİNE BAHAR GELDİ AKAR BULANIK SELLER	Çankırı	Kürdi	Yar Yar	Sevda	13	Nurettin Çamlıdağ
GİNE BİR AYRILIK DÜŞTÜ SERİME	Ankara-Kalecik	Muhayyerkürdi	Ah Aman	Ayrılık	11	Mustafa Erkuş
GİNE GÖÇ EYLEDİ AVŞAR ELLERİ Avşar Bozlağı	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Koçaklama	11	Muharrem Ertaş
GİNE HABER GELMİŞ DOSTUN ELİNDEN	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Ayrılık	11	Neşet Ertaş
GİNE TELLİ TURNAM YARELENMİŞSİN	Kırşehir	Muhayyer	Aman	Gurbet	11	Muharrem Ertaş
GİRDİM MAHPUS DAMLARINA GÜL BENZİM	Niğde	-	Of Of	Hapishane	11	Halit Ogan
GİRDİM TÜNELE DAYALI KÜREK	Orta Anadolu	Kürdi	-	Ölüm	10	Aydın Çekiç
GİYE GİYE ESKİTMİŞSİN ALLARI	Kırşehir	Kürdi	Aman	Keder	11	Neşet Ertaş

Tablo 1 (Devamı)

GİYİNDİM KUŞANDIM GİTTİM DÜĞÜNE	Kırıkkale-Keskin	Hicaz	-	Ayrılık	11	Hacı Taşan
GÖKYÜZÜNDE BÖLÜK BÖLÜK UÇARSIN	Ankara-Çubuk	-	-	Sevda	11	Mustafa Erkuş
GÖKYÜZÜNDE UÇAN BÖLÜK DURNALAR	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Muharrem Ertaş
GÖNÜL NE GEZERSİN SEYRAN YERİNDE	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aydos	Nasihah	11	Muharrem Ertaş
GÖR Kİ FELEK BİZİ NELER EYLEDİ	Kırşehir	Hicaz	-	Keder	11	Neşet Ertaş
GURBET ELLERİNDE ALMA CANIMI	Kırşehir	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Aşık Said
GURNA HAMAMI DERLER BİR BÜYÜK GURNA	Kırıkkale-Keskin	Hicaz	Aman	Sevda	12	Hacı Taşan
GÜNAHİM ÇOKTUR GÖZÜM DOLAR YAŞINAN	Kırşehir	-	Aman	Münacat	12	Muharrem Ertaş
GÜZEL İZMİR DUMAN GİTMEZ BAŞINDA	Kırşehir	Kürdi	-	Koçaklama	12	Muharrem Ertaş
GÜZELİN ÇADIRI BOYRAZA YAMAÇ	Kırşehir	Kürdi	Aman	Sevda	11	Sabri Altaş
HAPİSHANELERE GÜNEŞ DOĞMUYOR	Kırşehir	Kürdi	-	Hapishane	11	Neşet Ertaş
HASAN DEDE SEN KESKİN'İN ERİSİN	Ankara-Çubuk	Muhayyerkürdi	-	Methiye	11	Mustafa Erkuş
HASTA DÜŞTÜM BİMECALİM BAFRA'DA	Yozgat	Muhayyerkürdi	-	Gurbet	11	Hafız Süleyman
HAZELİ DE DELİ GÖNÜL HAZELİ Türkmeni Bozlak	Çukurova	-	-	Nasihah	11	Mehmet Yağmur
HELE BAKIN ŞU FELEĞİN İŞİNE	Kırşehir	Muhayyer	-	Keder	11	Neşet Ertaş
HER ANA DOĞURMAZ BÖYLE MOLLAYI	Kırıkkale-Keskin	Karçiğar Zembeme	-	Ölüm	11	Hacı Taşan

Tablo 1 (Devamı)

HER NE ZAMAN GÖRSEM SENİ EVEREK DAĞI	Kayseri	Kürdi	-	Keder	13	Ahmet Gazi Ayhan
HEVESLİK EYLEDİM YAVRU GETİRDİM	Çorum	Kürdi	-	Ölüm	11	-
HUB NAZARIM KALDI GELİN AHCANDA	Konya-Beyşehir	-	-	Sevda	11	İbrahim Çögür
HUBLARIN SERDARI MUZOM'U GÖRDÜM Elbeyli Bozlağı	Çukurova-Kadirli	Muhayyer	Ey	Güzelleme	11	Mahmut Taşkaya
HURİLER GILMANLAR DERGAHA GİDER	Kırıkkale	Gülizar Zemzeme	-	Aşk	11	Bektaş Gazeloğlu
IRAST GELDİM BİR KAŞLARI KEMANA	Kırşehir	Muhayyerkürdi	-	Sevda	11	Çekiç Ali
IRIZGIM ÇOK DEYİP MALA GÜVENME	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aydost Aman	Keder	11	Neşet Ertaş
İLK AKŞAMDAN YÜKLEDİLER GÖÇÜMÜ	Kayseri-Bünyan	Kürdi	-	Ölüm	11	Adnan Türköz
İNİLEME KARADENİZ	Orta Anadolu	-	-	Ölüm	8	Mehmet Yağmur
KADERİM KADERİM BENİM KADERİM	Kırşehir	Kürdi	Aman	Keder	11	Bahri Altaş
KADİR MEVLAM SENİ SEVMİŞ YARATMIŞ	Çorum	Kürdi	-	Keder	11	Aşık Şekip Şahadoğru
KAHRAMAN DA BENİM YARİM KAHRAMAN	Kırşehir	Kürdi	-	Ayrılık	11	Çekiç Ali
KALKIN DURNALAR VAN'DAN ÇEKİLİN	Sivas	Kürdi	-	Nasihat	10	Selahattin Erorhan
KALKTI KISMET BU ELLERDE GAYRI	Kırşehir	Segah	Aydost	Keder	10	Muharrem Ertaş
KALKTI KISMET BU ELLERDEN GİDELİM	Kırşehir	Kürdi	Aydost	Keder	11	Neşet Ertaş

Tablo 1 (Devamı)

KARADIR KAŞLARIN ELA GETİRİR	Orta Anadolu	Kürdi	-	Sevda	11	Refik Başaran
KARŞIDAN KARŞIYA ELMALI DAĞLAR	Kırşehir	Muhayyer	-	Sevda	11	Muharrem Ertaş
KATIRCIOĞLU DER Kİ KIRILDI DALIM	Niğde	-	Of Of	Ölüm	12	Halit Oğan
KIRATIM KALK GİDELİM HARAPHANEDEN	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Gurbet	12	Ahmet Gazi Ayhan
KIRATINAN ENDİM KARA DİKMEDEN	Kırıkkale-Keskin	Kürdi	-	Keder	11	Hacı Taşan
KISMET KALKTI BU ELLERDE DURULMAZ	Kırşehir	Saba Zemzeme	Aydost	Keder	11	Muharrem Ertaş
KIZILIRMAK EDİRAFIN DAĞ MIDİR	Kırşehir	Kürdi	-	Ölüm	11	Haydar Akyol
KIZILIRMAK KAN AĞLIYOR YASINDAN	Niğde-Ulukışla	Kürdi	-	Ölüm	11	Gülbüz Sapmaz
KOÇU'NUN DAĞINA ÇIKAYDIM HEMEN	Kırıkkale-Keskin	Muhayyerkürdi	Aman	Gurbet	11	Hacı Taşan
KOVA KOVA İNDİRDİLER YAZIYA	Orta Anadolu	Kürdi	-	Acı	11	Muharrem Ertaş
KURBAN OLAM HABİP BIYIK TELİNE	Orta Anadolu	Kürdi	-	Gurbet	11	Zekeriya Bozdağ
KURBAN OLURUM MEZERİYİN TAŞINA	Ankara-Şereflikoçhisar	-	-	Ölüm	12	Elif Ekici
KÜÇÜKTEN GÖRMEDİM ANA KUCAĞI Katircioğlu Bozlağı	Niğde	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Nurettin Bayhan
MALUM OLSUN SANA BAK NE HALDEYİM	Çorum-Alaca	Kürdi	-	Keder	11	Aşık Şekip Şahadoğru
MANAVGAT YOLLARI SADE MERMERDEN	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Refik Başaran

Tablo 1 (Devamı)

MECNUN GİBİ DOLAŞIYOM ÇÖLLERDE	Kırşehir	Saba Zemzeme	-	Ayrılık	11	Neşet Ertaş
MEKTUP DERKEN ŞİİR OLDU BAK YİNE	Kırıkkale	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Ekrem Çelebi
NAN-Ü GASEM NADE TAKSİMDE MEVLA Bana Mı Verdin	Kırıkkale- Keskin	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Hacı Taşan
NASIL METHEDİYİM KARAKURT SENİ	Kırşehir	Hicaz	-	Sevda	11	Veli Erten
NEDEN GARİP GARİP ÖTERSİN BÜLBÜL	Kırşehir	Karciğar Zemzeme	-	Keder	11	Muharrem Ertaş
NEDENDİR KÖMÜR GÖZLÜM NEDENDİR	Adana	Hüseyini	-	Ayrılık	10	Aziz Şenses
NEDİR BU BAŞIMDA BU SEVDA NEDİR	Kırşehir	Kürdi	-	Keder	11	Neşet Ertaş
NERDE KALDI VATANIMIZ ELİMİZ	Kırşehir	Muhayyerkürdi	-	Gurbet	11	Çekiç Ali
NEVŞEHİR DEDİKLERİ	Orta Anadolu	Hicaz	Aman	Ölüm	12	Refik Başaran
NEYNEYİM YALAN DÜNYA MALİ ZİYNETİ	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aydost	Keder	12	Muharrem Ertaş
NİCE DEFTERLERDEN İSMİN SİLDİRDİM	Çukurova	Acemkürdi	-	Keder	11	Aşık Hacı Karakılçık
NİYE GAMLANIRSIN DİVANE GÖNÜL	Çorum	Kürdi	-	Keder	11	Şekip Şahadoğru
ÖTMESİN BÜLBÜLLER SOLMUŞTUR GÜLÜM	Kırıkkale	Muhayyerkürdi	-	Ölüm	11	Nuh Akgün
RAŞİT'LER SİLADAN ÇIKARKAN DA YEMENİ	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Ayrılık	13	Refik Başaran
SAAT ÜÇ BUÇUKTA PAZARI GEZDİM	Orta Anadolu	-	-	Keder	11	Refik Başaran

Tablo 1 (Devamı)

SABAH GÜNEŞİ DOĞDU ÇIKTI YÜCEDEN	Kırıkkale	-	-	Ölüm	12	Şükrü Değer
SABAH GÜNEŞİ GİBİ DOĞUP PARLAMA	Adana-Karaisalı Çatayan	Gerdaniye	-	Sevda	12	Yaşar Karakuş
SABAHTAN KALKTIM YIKADIM YÜZÜM	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	-	Keder	11	Cemile Akkuzu
SANA DERİM SANA ANAVARZA KALESİ Avşar Bozlağı	Çukurova	Karciğar	Ey Ey	Güzelleme	13	Mahmut Taşkaya
SANKİ SAM YELİSİN ESTİN BAĞIMA	Kırşehir	Hüseyini	-	Keder	11	Neşet Ertaş
SARI YAZMA YAKIŞMAZ MI GÜZELE	Kırşehir	Acemkürdi	-	Sevda	11	Çekiç Ali
SEFİL BAYKUŞ NE GEZERSİN BU YERDE	Sivas-Şarkışla	Hüseyini	-	Sevda	11	Aşık Ali İzzet Özkan
SEHER VAKTİ BÜLBÜL EYLEME FİGAN	Kırıkkale	Karciğar Zemzeme	-	Gurbet	11	Gazi Özdemir
SEHER YELİ HER YELLERİN BAŞISIN	Kırşehir	Muhayyerkürdi	-	Gurbet	11	Refik Başaran
SİPER Mİ ALDIN ŞEKER DAĞININ YOLUNU	Aksaray	Muhayyerkürdi	Aman	Ölüm	13	Aşık Mehmet Akça
SİTEM TAŞLARINA VURDUM BAŞIMI	Kırşehir	Kürdi	-	Keder	11	Çekiç Ali
SİZİN BAĞDAN BİZİM BAĞA İN OLUR	Yozgat-Boğazlıyan	-	Güzeli m de	Sevda	11	Adem Kurtul
SON BAKIŞIM OLDU TOKLUMEN'İN KÖYÜNE	Kırşehir	Kürdi	-	Keder	13	Çekiç Ali Mazlum
ŞAD OLUP GÜLMEDİM ELLER İÇİNDE	Kırşehir	Kürdi	-	Gurbet	11	Neşet Ertaş
ŞAD OLUP GÜLMÜYOR KALBİ YASLIDIR	Kırşehir	Kürdi	Aman	Sevda	11	Çekiç Ali

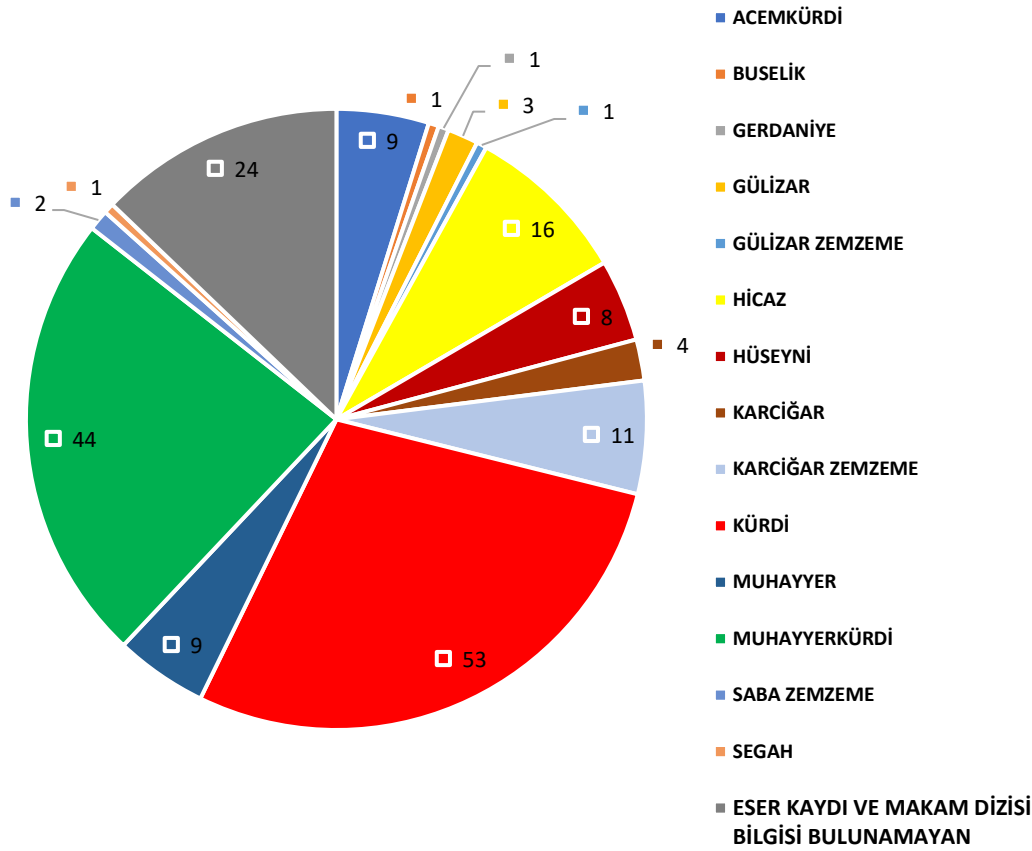
Tablo 1 (Devamı)

ŞEKER DAĞI'NIN HIÇ EKŞİLMEZ GİCİSİ	Kayseri	Kürdi	-	Gurbet	12	Ahmet Gazi Ayhan
ŞEN OLASIN YOZGAT DUMANIN GETMEZ	Yozgat	-	Aydost Aman	Ayrılık	11	Mustafa Uslu
ŞU GURBET ELLERİN YELİ SERT OLUR	Orta Anadolu	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Selahattin Erorhan
ŞU GURBET ELLERİN YELİ SERT OLUR	Sivas	Muhayyerkürdi	Aman	Keder	11	Selahattin Erorhan
ŞU YALAN DÜNYADAN USANDIM DOYDUM	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Aman	Münacat	11	Muharrem Ertaş
TAZE HABER GELDİ DOSTUN ELİNDEN	Kırşehir	Muhayyerkürdi	-	Ayrılık	11	Muharrem Ertaş
TONELE VARDIM DA DAYALI KÜREK	Aksaray	Acemkürdi	-	Ölüm	11	Aşık Mehmet Akça
TOR ŞAHİN MİSALİ EĞDİRİP BAKMA Bir Çift Durna Gördüm	Kırşehir	Kürdi	-	Ayrılık	11	Muharrem Ertaş
YAĞMUR YAĞDI BULANDI HAVA Avşar Bozlağı	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Of Of Of	Koçaklama	11	Muharrem Ertaş
YARIN YAYLASINA SEYRANA VARDIM	Kırşehir	Karciğar Zemzeme	Aman	Ayrılık	11	Çekiç Ali
YARMI'YA VARDIM DA BİR KANLI KÜREK	Çukurova	-	-	Ölüm	11	Mehmet Yağmur
YATIVERMİŞ KARGALI'NIN ÖZÜNE	Kırıkkale- Keskin	Kürdi	Aman	Ölüm	11	Nida Tüfekçi
YEĞİN OLUR DA YOĞNESE'NİN EKİNİ	Yozgat- Boğazlıyan	Kürdi	Aman	Ölüm	12	Hüseyin Doğan
YENİ GELDİM DİNEK DAĞI GURBETTEN Avşar Bozlağı	Kırşehir	Muhayyerkürdi	Of Of Aman	Koçaklama	11	Muharrem Ertaş

Tablo 1 (Devamı)

YİNE BAHAR GELDİ AKIYOR SELLER Emine Bozlağı	Niğde	-	-	Sevda	11	Ali Ercan
YORULDUM DA YOL ÜSTÜNE OTURDUM	Orta Anadolu	Hicaz	-	Ölüm	11	Çekiç Ali
YÜCE DAĞ BAŞINA EKİN EKEYİM	Çankırı	Hüseyini	-	Sevda	11	Yusuf Özdemir
YÜCE DAĞLAR SENİN KARIN VAR M'OLA	Kırşehir	Karciğar Zemzeme	-	Gurbet	11	Gülbüz Sapmaz
YÜCEDEN Mİ GELDİN SEN SEHER YELİ	Orta Anadolu	Kürdi	Aman	Ayrılık	11	Bahri Altaş
YÜKSEĞİNE KOYMADIM YEL ALIR DİYE	Ankara- Şereflikoçhisar	-	-	Ölüm	12	Elif Ekici
YÜKSEK İMİŞ ÇIKAMADIM AVLUNUZ	Orta Anadolu	Kürdi	-	Ayrılık	11	Cemalettin Gençtürk

Tablo 1'de bozlakların yöre, makam dizisi, başlangıç sözcüğü, konu, hece ölçüsü ve kaynak kişi tasnifi yapılmış olup; kullanılan makam dizilerinin dağılımı Grafik 1'de gösterilmiştir.

Grafik 1*Bozlakların Makam Dizilerine Göre Dağılımı*

Grafik 1'e göre; bozlaklarda 53 adet olmak üzere Kürdi, 44 adet olmak üzere Muhayyerkürdi, 16 adet olmak üzere Hıcaz makam dizisi en çok kullanılan makam dizileri olduğu tespit edilmiştir. Takiben azalan sıra ile; Karcığar Zemzeme, Acemkürdi, Muhayyer, Hüseyini, Karcığar, Gülizar, Saba Zemzeme, Buselik, Gerdaniye, Gülizar Zemzeme, Segah makam dizilerinin kullanıldığı bulgular arasındadır.

Tablo 2*Eser Kaydı ve Makam Dizisi Bilgisi Bulunamayan Eser Listesi*

1. Ankara'dan Ferman Geldi Neyleyim
2. Aydos Kırk Yılda Bir Kere Uğradım
3. Boğazına Takmış Bir Dizge Hakık
4. Bu Sabah Ağardı Dağların Özü
5. Coşkun Bir Sel Gibi Aktım Duruldum
6. Dağlar Seni Delik Delik Delerim
7. Davran Kıratım Davran Yokuşu Davran
8. Emine'm Oturmuş Yolun Üstüne
9. Gaba Duraktan Gelip Geçerken
10. Girdim Mahpus Damlarına Gül Benzim
11. Gökyüzünde Bölük Bölük Uçarsın
12. Günahım Çoktur Gözüm Dolar Yaşman
13. Hazeli De Deli Gönül Hazeli Türkmeni Bozlak
14. Hub Nazarım Kaldı Gelin Ahçanda
15. İnileme Karadeniz
16. Katırcıoğlu Der Ki Kırıldı Dalım
17. Kurban Olurum Mezeriyyin Taşına
18. Saat Üç Buçukta Pazarı Gezdim

Tablo 2 (Devamı)

19. Sabah Güneşi Doğdu Çıktı Yüceden
20. Sizin Bağdan Bizim Bağa İn Olur
21. Şen Olasın Yozgat Dumanın Getmez
22. Yarmı'ya Vardım Da Bir Kanlı Kürek
23. Yine Bahar Geldi Akıyor Seller Emine Bozlağı
24. Yüksekine Koymadım Yel Alır Diye

Repertükül ve diğer video WEB sitelerinde eserin ses ya da görüntü kaydına ulaşamadığı için makam dizisi bilgisi boş kalan 24 adet eser listesi Tablo 2 'de gösterilmiştir.

Tablo 3

Bozlaklarda Kullanılan Makam Dizilerinin Yörelere Göre Dağılımları

	Acemkürdi	Buselik	Gerhaniye	Gülizar	Gülizar Zemzeme	Hicaz	Hüseyni	Karçıgar	Karçıgar Zemzeme	Kürdi	Muhayyer	Muhayyerkürdi	Saba Zemzeme	Segah
ADANA	-	-	1	-	-	-	1	-	-	3	-	-	-	-
AKSARAY	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
ANKARA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
ÇANKIRI	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-
ÇORUM	1	-	-	-	-	1	1	-	-	5	-	1	-	-
ÇUKUROVA	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	3	2	-	-
HATAY	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
KAYSERİ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
KIRIKKALE	-	-	-	-	1	3	-	1	2	7	1	7	-	-
KIRŞEHİR	4	1	-	2	-	7	1	1	7	18	3	19	2	1
NEVŞEHİR	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
NIĞDE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
ORTA ANADOLU	2	-	-	1	-	3	1	1	1	8	-	9	-	-
SİVAS	-	-	-	-	-	-	2	-	-	1	-	2	-	-
YOZGAT	-	-	-	-	-	1	-	-	-	4	-	1	-	-

Bozlaklarda kullanılan makam dizilerinin yöre dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir. Yöre bilgisi bulunmayan 1 adet eser tabloya dahil edilmemiştir.

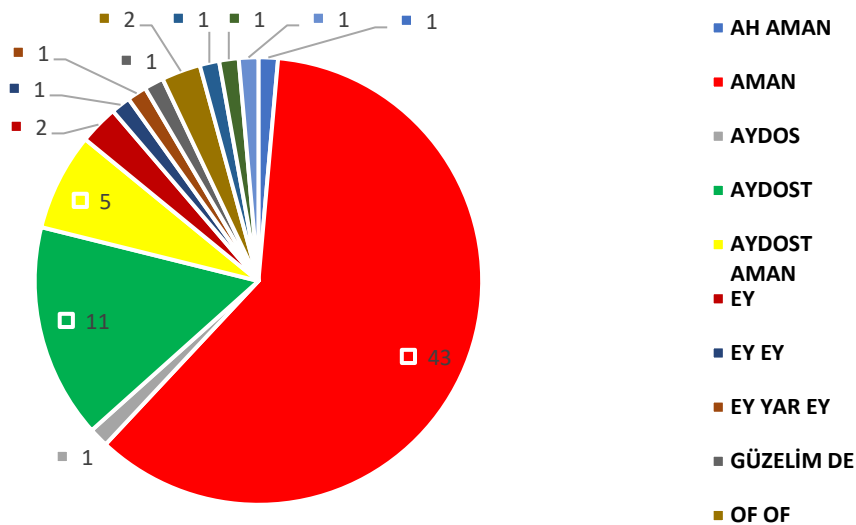
Tablo 3'e göre; bozlakların 85 adet ile Kırşehir, 26 adet ile Orta Anadolu, 22 adet ile Kırıkkale olduğu tespit edilmiştir. Takiben azalan sıra ile; Çorum, Çukurova, Yozgat, Adana, Sivas, Ankara, Çankırı, Kayseri, Aksaray, Niğde, Hatay, Nevşehir yörelerine ait bozlaklar bulgular arasındadır. Kırşehir'de en fazla kullanılan makam dizisinin 19 adet ile Muhayyerkürdi, 18 adet ile Kürdi, 7 adet ile Karçıgar, 7 adet ile Hicaz makam dizisi olduğu görülmektedir. Takiben azalan sıra ile; Acemkürdi, Muhayyer, Gülizar, Saba Zemzeme, Buselik, Hüseyni, Karçıgar, Segâh makam dizilerinin kullanıldığı tespit edilmiştir.

Orta Anadolu havzası ülkenin tam orta bölümünde yer alan Eskişehir, Ankara, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Aksaray, Nevşehir, Yozgat, Sivas, Kayseri, Niğde ve Karaman illerini içine alan bölgedir. Ancak bozlaklar incelendiğinde Orta Anadolu havzası içinde yer alan illerin tamamında bozlakların yaygın bir biçimde icra edildiğini söylemek mümkün değildir. Tablo 3'e bakıldığında bozlakların Kırşehir ağırlıklı olmak üzere, ülkenin güneyine doğru inen geniş bir alan içerisinde var olan müzik kültürünün önemli unsurları olduğu görülmektedir. Buralarda bozlaklar müzik kültürünü yansıtan en belirgin öğedir. Oysa bugünün Türkiye'sinde bozlakları Ardahan'da ya da İzmir'de de bir icracı dinleyip, yorumlayabilmektedir. Bahsedilen "Orta Anadolu" havzası geleneksel icra ve müzik kültürünün haritasını ifade etmektedir.

Grafik 2

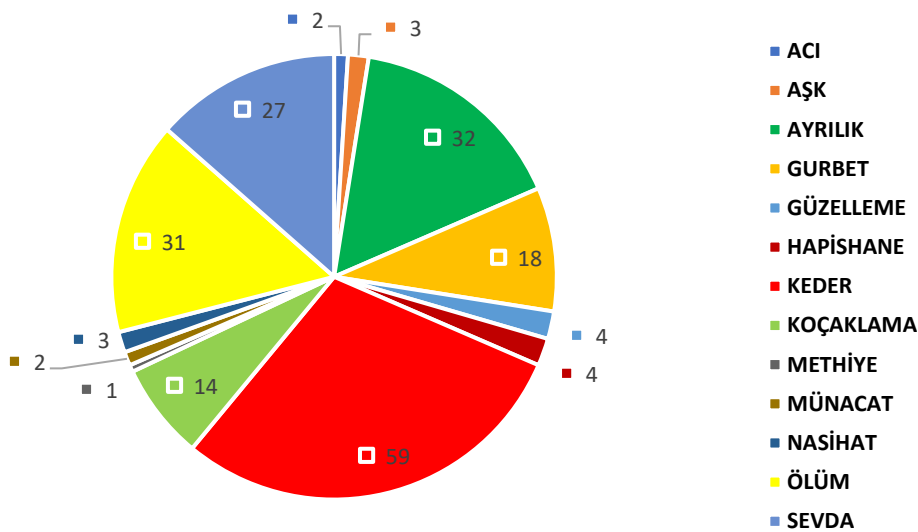
Bozlaklarda Kullanılan Başlangıç Sözlüklerine Göre Dağılımı

Grafik 2'ye göre; bozlakların en çok 43 adet ile "Aman", 11 adet ile "Aydost", 5 adet ile "Aydost Aman" sözcükleri ile başladıkları tespit edilmiştir. Takiben azalan sıra ile; "Of of", "Ey", "Ah aman", "Aydos", "Ey ey", "Ey yar ey", "Güzelim de", "Of of aman", "Of of of", "Yar yar" başlangıç sözcükleri kullanılmıştır.

Grafik 3

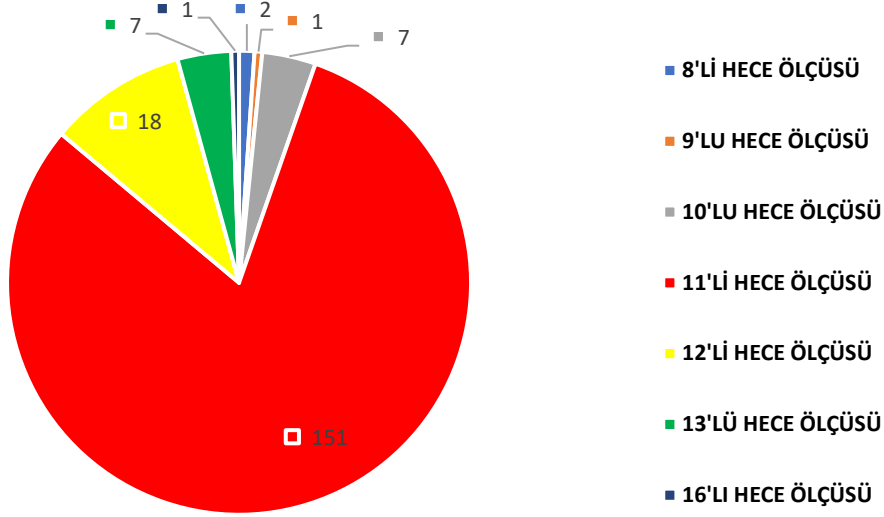
Bozlak Metinlerinin Konularına Göre Dağılımı

Grafik 3'e göre; bozlakların en çok 59 adet ile keder, 32 adet ile ayrılık, 31 adet ile ölüm konularını işlediği tespit edilmiştir. Takiben azalan sıra ile; seveda, gurbet, koçaklama, hapisane, güzelleme, aşk, nasihat, acı, münacat, methiye konuları bulgular arasındadır.

Grafik 4

Bozlak Metinlerinin Hece Ölçülerine Göre Dağılımı

Grafik 4'e göre; en çok kullanılan nazım şeklinin 151 adet ile 11'li hece ölçüsünü kullandığı koşma türünde olduğu tespit edilmiştir. Takibinde azalan sıra ile; 12'li, 10'lu, 13'lü, 8'li, 9'lu ve 16'lı hece ölçüleri bulgular arasındadır.

Tablo 4

Bozlakların Kaynak Kişiy ve Kullanılan Makam Dizisine Göre Dağılımı

	Acemkürdi	Buselik	Gerdaniye	Gülizar	Gülizar Zemzeme	Hicaz	Hüseyini	Karciğar	Karciğar Zemzeme	Kürdi	Muhayyer	Muhayyerkürdi	Saba Zemzeme	Segah
ADANALI HAKKI EFENDİ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
ADNAN TÜRKÖZ	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
AHMET GAZİ AYHAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-
ALİ İHSAN ERDOĞAN	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ASIM KUZULUK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
AŞIK ALİ İZZET ÖZKAN	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
AŞIK FİKRET ÜNLÜ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

Tablo 4 (Devamı)

AŞIK HACI ATILGAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
AŞIK HACI KARAKILIÇ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
AŞIK İMAMİ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
AŞIK KUL MUSTAFA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
AŞIK MEHMET AKÇA	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
AŞIK SAİD	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
AŞIK ŞEKİP ŞAHADOĞRU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-
AŞIK VEYSEL ŞATIROĞLU	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
AYDIN ÇEKİÇ	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
BAHRİ ALTAŞ	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4	-	1	-
BAHRİ İLHAN	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
BEKTAŞ GAZELOĞLU	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
CAFER KAYA	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-
CEMALETTİN GENÇTÜRK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
ÇEKİÇ ALİ	1	-	-	1	-	1	-	-	1	3	5	-	-	-
ÇEKİÇ ALİ MAZLUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
DEDE BEKAR	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-
EKREM ÇELEBİ	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
ERDEM ILKAZ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
GAZİ ÖZDEMİR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
GÜRBÜZ SAPMAZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
HACI ÖZKAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
HACI TAŞAN	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	5	1	5	-
HAFIZ SÜLEYMAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
HAYDAR AKYOL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
HAYDAR ÖZTÜRK	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-

Tablo 4 (Devamı)

HÜSEYİN DOĞAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
KAMİL ABALIOĞLU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
MAHMUT TAŞKAYA	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3	-	-
MEHMET DURHASAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
MUHARREM ERTAŞ	1	1	-	-	-	-	-	-	1	1	5	2	9	1
MUSTAFA ERKUŞ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
NECMETTİN PALACI	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
NEŞET DAMAKSIZ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
NEŞET ERTAŞ	-	-	1	-	1	-	5	1	-	4	5	1	3	1
NİDA TÜFEKÇİ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
NUH AKGÜN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
NURETTİN BAYHAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
REFİK BAŞARAN	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	3	-
SABRİ ALTAŞ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
SELAHATTİN ERORHAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
ŞEMSİ YASTIMAN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
VELİ ERTEN	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
VELİ KANGAL	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
YAŞAR KARAKUŞ	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
YUSUF AKKANAT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
YUSUF ÖZDEMİR	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
ZEKERİYA BOZDAĞ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-

Tablo 4'e göre; bozlaklara en çok kaynaklık etmiş isimlerin 22 adet ile Neşet Ertaş, 21 adet ile Muharrem Ertaş, 15 adet ile Hacı Taşan, 12 adet ile Çekiç Ali olduğu tespit edilmiştir. Neşet Ertaş'ın en çok 5 adet olmak üzere hicaz, 5 adet ile kürdi, 4 adet ile karcıgar zezeme makam dizilerinin kullanıldığı eserlere kaynaklık etmiştir. Bunların yanı sıra buselik, gülizar, hüseyini, muhayyer, muhayyerkürdi ve saba zezeme makam dizilerinin de kullandığı bulgular arasındadır. Muharrem Ertaş'ın en çok 9 adet olmak üzere muhayyerkürdi, 5 adet ile kürdi, 2 adet ile muhayyer makam dizilerinden de eserlere kaynaklık

ettiği; ayrıca acemkürdi, karcıgar, karcıgar zezeme, saba zezeme ve segah makam dizilerini de kullandığı bulgular arasındadır. Hacı Taşan'ın en çok 5 adet olmak üzere muhayyerkürdi, 5 adet ile kürdi, 3 adet ile hicaz makam dizisindeki eserlere kaynaklık etmiştir. Öte yandan karcıgar zezeme ve muhayyer makam dizilerini de kullandığı görülmüştür. Çekiç Ali'nin en çok 5 adet ile muhayyer ve 3 adet ile kürdi makam dizisinde eserlere kaynaklık ettiği; acemkürdi, gülizar, hicaz, karcıgar zezeme makam dizilerini kullandığı da görülmektedir.

5. Sonuç

Türk halk müziği repertuarı güncel kayıtlarına eriştiğimiz Repertükül WEB sitesinde; 188 bozlak türü ve eser bilgisi yayınlanmaktadır. Repertuar dışı kayıtlardan 6 tanesinin bilgisi verilmektedir. Bu çalışma kapsamında 188 bozlak türünün tasnifi yapılmıştır. Bu tasnifte kullanılacak eserlerin ismi, yöresi, dizisi ve kaynak kişi bilgileri Repertükül WEB sitesi referans alınarak düzenlenmiştir. Makam dizisi bilgileri, icraların başlangıç sözü, konu ve hece ölçüsü birimleri teyit edilerek dahil edilmiştir. Repertükül WEB Sitesi'nde makam dizisi bilgisi verilmeyen 35 adet eserin, 11 tanesinin ses kayıtlarına ulaşılmış, makam dizisi tespiti yapılmış ve toplam 164 eserin makam dizisi bilgisi bulgulara eklenmiştir. 24 adet eserin ses ya da görüntü kaydına ulaşılamamış ve makam dizisi birimi belirtilmemiştir. "Şu Gurbet Ellerin Yeli Sert Olur" eserinin 911 ve 1050 repertuar sıra numarası ile 2 kere kaydedilmiş olması sebebiyle, bulgulara 2 adet eser şeklinde dahil edilmiştir. Ayrıca yöre bilgisi bulunmayan 1 adet eser ve kaynak kişi bilgisi bulunmayan 1 adet eser tespit edilmiştir.

Bu doğrultuda bozlaklarda en çok kullanılan makam dizisinin 53 adet ile kürdi dizisi olduğu tespit edilmiştir. 44 adet olmak üzere muhayyerkürdi, 16 adet olmak üzere hicaz dizisi en çok kullanılan makam dizileri arasında olduğu görülmüştür. Ayrıca ardından sırası ile; 11 adet karcıgar zezeme, 9 adet acemkürdi, 9 adet muhayyer, 8 adet hüseyini, 4 adet karcıgar, 3 adet gülizar, 2 adet saba zezeme, 1'er adet ile buselik, gerdaniye, gülizar zezeme, segah makam dizilerinin kullanıldığı bulgular arasındadır. Toplam 14 farklı makam dizisine rastlanmıştır. Ankara'dan Ferman Geldi Neyleyim, Aydos Kırk Yılda Bir Kere Uğradım, Boğazına Takmış Bir Dizge Hakık, Bu Sabah Ağardı Dağların Özü, Coşkun Bir Sel Gibi Aktım Duruldum, Dağlar Seni Delik Delik Delerim, Davran Kıratım Davran Yokuşu Davran, Emine'm Oturmuş Yolun Üstüne, Gaba Duraktan Gelip Geçerken, Girdim Mahpus Damlarına Gül Benzim, Gökyüzünde Bölük Bölük Uçarsın, Günahım Çoktur Gözüm Dolar Yaşınan, Hazeli De Deli Gönül Hazeli Türkmeni Bozlak, Hub Nazarım Kaldı Gelin Ahçanda, İnileme Karadeniz, Katırcıoğlu Der Ki Kırıldı Dalım, Kurban Olurum Mezeriyin Taşına, Saat Üç Buçukta Pazarı Gezdim, Sabah Güneşi Doğdu Çıktı Yüceden, Sizin Bağdan Bizim Bağa İn Olur, Şen Olasın Yozgat Dumanın Getmez, Yarmı'ya Vardım Da Bir Kanlı Kürek, Yine Bahar Geldi Akıyor Seller Emine Bozlağı, Yüksekine Koymadım Yel Alır Diye eserlerinin ses kayıtlarına ulaşılamaması sebebiyle makam dizisi bilgisi verilememiştir.

Bozlakların en çok kayıtlı olduğu yöre 85 adet ile Kırşehir olduğu tespit edilmiştir. Kırşehir'de en fazla kullanılan makam dizilerinin 19 adet ile muhayyerkürdi, 18 adet ile kürdi, 7 adet ile karcıgar, 7 adet ile hicaz makam dizisi olduğu görülmektedir. Takiben azalan sıra ile; 4 adet acemkürdi, 3 adet muhayyer, 2 adet gülizar, 2 adet saba zezeme, 1 adet buselik, 1 adet hüseyini, 1 adet karcıgar, 1 adet segah makam dizilerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. 26 adet ile Orta Anadolu, 22 adet ile Kırıkkale yörelerine ait bozlakların da çoğunlukta olduğu görülmektedir. Orta Anadolu'da en çok kullanılan makam dizilerinin 9 adet ile muhayyerkürdi, 8 adet ile kürdi olduğu ayrıca 3 adet hicaz, 2 adet acemkürdi, 1'er adet ile Gülizar, hüseyini, karcıgar, karcıgar zezeme makam dizilerinin kullanıldığı görülmektedir. Kırıkkale'de en çok kullanılan makam dizilerinin 7'şer adet ile kürdi ve muhayyerkürdi olduğu ayrıca 3 adet hicaz, 2 adet karcıgar zezeme, 1'er adet ile gülizar zezeme, karcıgar, muhayyer makam dizilerinin kullanıldığı görülmektedir. Takiben azalan sıra ile; 9 adet Çorum, 9 adet Çukurova, 6 adet Yozgat, 5 adet Adana, 5 adet Sivas, 3 adet Ankara, 3 adet Çankırı, 3 adet Kayseri, 2 adet Aksaray, 2 adet Niğde, 1 adet Hatay, 1 adet Nevşehir yörelerine ait bozlaklar bulgular arasındadır.

Bozlakların en çok 43 adet olmak üzere “Aman” sözcüğü ile başladığı tespit edilmiştir. 11 adet ile “Aydost”, 5 adet ile “Aydost Aman”, 2’şer adet “Of of” ve “Ey”, 1’er adet ile “Ah aman”, “Aydos”, “Ey ey”, “Ey yar ey”, “Güzelim de”, “Of of aman”, “Of of of”, “Yar yar” başlangıç sözcükleri kullanılmıştır.

Bozlaklarda en çok 59 adet olmak üzere keder konularını işlendiği tespit edilmiştir. 32 adet ile ayrılık, 31 adet ile ölüm, 25 adet ile sevda konularını işlendiğine de sıkça rastlanılmıştır. Takiben sırası ile; 18 adet gurbet, 14 adet koçaklama, 4’er adet hapisane ve güzelleme, 3’er adet aşk ve nasihat, 2’şer adet acı ve münacat 1 adet methiye konularının işlenmiş olduğu bulgular arasındadır.

Bozlaklarda en çok kullanılan nazım şeklinin 151 adet ile 11’li hece ölçüsünün kullanıldığı koşma türünde olduğu tespit edilmiştir. Takibinde sırası ile; 18 adet 12’li, 7’şer adet 10’lu ve 13’lü, 2 adet 8’li, 1’er adet 9’lu ve 16’lı hece ölçülerinin kullanılmış olduğu bulgular arasındadır.

Bozlaklara en çok kaynak kişilik etmiş ismin 22 adet ile Neşet Ertaş olduğu; 5’er adet ile en çok hicaz ve kürdi makam dizilerinde esere kaynak kişilik ettiği tespit edilmiştir. Bozlaklara en çok kaynak kişilik etmiş diğer isimlerin 21 adet ile Muharrem Ertaş, 15 adet ile Hacı Taşan, 12 Adet ile Çekiç Ali olduğu görülmektedir. Muharrem Ertaş’ın en çok 9 adet olmak üzere muhayyerkürdi, Hacı Taşan’ın en çok 5 adet olmak üzere muhayyerkürdi, Çekiç Ali’nin en çok 5 adet ile muhayyer makam dizilerini kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca takiben azalan sıra ile; 6’şar adet ile Bahri Altaş ve Refik Başaran, 4’er adet ile Ekrem Çelebi ve Mahmut Taşkaya, 3’er adet ile Aşık Şekip Şahadoğru ve Selahattin Erorhan, 2’şer adet ile Aşık Mehmet Akça, Aydın Çekiç, Cafer Kaya, Dede Bekar, Gazi Özdemir, Gürbüz Sapmaz, Hacı Özkan, Hüseyin Doğan, Mehmet Durhasan, Mustafa Erkuş, Yusuf Akkanat ve Yusuf Özdemir, 1’er adet ile Adanalı Hakkı Efendi, Ali İhsan Erdoğan, Asım Kuzuluk, Aşık Ali İzzet Özkan, Aşık Fikret Ünlü, Aşık Hacı Atılgan, Aşık Hacı Karakılıç, Aşık İmami, Aşık Said, Aşık Veysel Şatıroğlu, Bahri İlhan, Bektaş Gazeloğlu, Cemalettin Gençtürk, Çekiç Ali Mazlum, Erdem İlkaz, Hafız Süleyman, Haydar Akyol, Haydar Öztürk, Necmettin Palacı, Neşet Damaksız, Neşet Ertaş, Nida Tüfekçi, Nuh Akgün, Nurettin Bayhan, Sabri Altaş, Şemsi Yastıman, Veli Erten, Veli Kangal, Yaşar Karakuş, Zekeriya Bozdağ’ın kaynak kişilik ettiği tespit edilmiştir.

Kaynakça

- Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. (2006). Bozlak. İçinde: *Türk dünyası edebiyat kavramları ve terimleri ansiklopedik sözlüğü* (Cilt 6). Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Betik, M. (2021). *Neşet Ertaş ve abdallık geleneğinin durumu*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Çelik, S., & Eroğlu, E. (2019). Muharrem Ertaş icrasında bozlakların incelenmesi. *TÜRÜK Uluslararası Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 7(19), 193-208. <https://doi.org/10.12992/TURUK847>
- Demir, S. (2011). *Türk halk müziğinde tür meselesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Demir, S. (2013). *Türk halk müziğinde türler*. Usar yayıncılık.
- Duygulu, M. (1997). Anadolu abdallarında müzik. *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi – Halk Müziği Oyun Tiyatro Eğlence Seksiyon Bildirileri* (s. 108-122). Kültür bakanlığı yayınları.
- Erkan, S. (2008). *Kırşehir yöresi halk müziği geleneğinde abdallar*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eroğlu, T. (2017). Türk halk müziğinin Türkiye'deki coğrafi bölgelere göre temel özellikleri bakımından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(41), 513-527.
- Güray, C., & Karadeniz, İ. (2019). Horasan'dan Keskin'e bir çığlık: Muharrem Ertaş "kırat bozlağı'nın çok katmanlı analizi üzerinden orta Asya'dan Anadolu'ya âşıklık geleneğinin izini sürmek. *Milli Folklor* (122), 76-93.
- Karakaya, O. (2002). *Türk halk müziği'nde bozlak kavramı üzerine bir araştırma*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Karakaya, O., & Önal, H. (2010). Türk halk müziğinde bir uzun hava türü olarak bozlak. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (27), 709- 726.
- Özbek, M. (1998). *Türk halk müziği el kitabı terimler sözlüğü*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Parlak, E. (1990). *Bozlaklar*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Parlak, E. (2013). *Garip bülbül Neşet Ertaş hayatı-sanatı-eserleri*. Demos Yayınları.
- Repertükül, & Türküpedia. (2016). *Bozlaklar*. <https://www.repertukul.com/> adresinden 18 Şubat 2024 tarihinde alınmıştır.
- Solakoğlu, S. (2011). *Muharrem Ertaş icrâsında bozlakların incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Şen, Y., & Aksu, C. (1999). Uzun havalarımızdan bozlak ve ustaları. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (12), 107-109.
- Tokel, B. B. (2004). *Neşet Ertaş kitabı*. Akçağ Yayınları.
- Uslu, E. (2014). *Orta Anadolu abdallarının saz ve vokal icra özelliklerinin çözümlenmesi: Neşet Ertaş örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kocaeli Üniversitesi.
- Uslu, E. (2023). Yorum terimine Türk halk müziği açısından bir bakış. *İdil Dergisi* (110), 1739-1755. <https://doi.org/10.7816/idil-12-110-11>

Yılmaz, A. (2008). *Kırşehir örneklemesiyle Anadolu abdalları*. Tarih Yayınları.

Yiğitler, M. E. (2017). *Bağlama öğretiminde bozlak icrasına yönelik bir araştırma modeli ve uygulamadaki görünümü (Orta Anadolu bölgesi örneği)*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.

Yöre, S. (2012). Kırşehir yöresi halk müziği kültürünün kodları ve temsiliyeti. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 563-584.

Makale Bilgi Formu

Yazarların Katkıları: Bu makalenin yazımına tüm yazarlar eşit katkıda bulunmuştur. Tüm yazarlar son metni okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazarlar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Telif Beyanı: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Destek/Destekleyen Kuruluşlar: Bu araştırma için herhangi bir kamu kuruluşundan, özel veya kâr amacı gütmeyen sektörlerden hibe alınmamıştır.

Etik Onay ve Katılımcı Rızası: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.